

4. kapitola

Fakulta ekonomiky služieb a cestovného ruchu v Banskej Bystrici Vysokej školy ekonomickej Bratislava

Ekonomické vysoké školstvo začalo zapúšťať svoje korene v Banskej Bystrici v prvej polovici 60. rokov 20. storočia. Mesto Banská Bystrica, široká akademická obec, ale aj zástupcovia rozrastajúcich sa priemyselných podnikov mesta a stredoslovenského regiónu, sa v tom čase usilovali o zriadenie fakulty priemyslu. Vysoká škola ekonomická (VŠE) Bratislava založila v roku 1964 v Banskej Bystrici, podobne ako v Žiline, Poprade a v Košiciach, svoje *konzultačné stredisko*. Cieľom bolo zabezpečovať štúdium, externou formou, aj mimo sídla školy. Banskobystrické konzultačné stredisko VŠE malo sídlo v budove Strednej ekonomickej školy na ulici Obrancov mieru a bolo aktívne až do roku 1974. Vedúcim strediska pri jeho zriadení bol Ján Glos, administratívu zabezpečovala Anna Viazanická.

V dôsledku relatívneho rastu životnej úrovne obyvateľstva, ktorý sa začal výraznejšie prejavovať najmä v 60. rokoch 20. storočia, sa začal intenzívnejšie rozvíjať systém rekreácie a cestovného ruchu. Sprevádzala ho výstavba hotelov a rekreačných zariadení, ale aj budovanie objektov individuálnej chatovej rekreácie. Na tento všeobecný trend rozvoja rekreačných služieb a turistického cestovného ruchu, reagovali aj riadiace štátnopolitické orgány. Ich predstavitelia začali verejne proklamovať výzvy, v ktorých vyzývali menovite rezort školstva, venovať zvýšenú pozornosť príprave kvalifikovaných, vzdelaných odborníkov pre tento rezort. V ich obsahu akcentovala požiadavka, že je nevyhnutné prehĺbiť nielen stredoškolské, ale zriadiť tiež vysokoškolské štúdium cestovného ruchu.

Predmet *cestovný ruch*, ako súčasť odvetvovej ekonomiky, sa začal vyučovať na Vysokej škole ekonomickej (VŠE) v Bratislave už v roku 1954, a to v rámci štúdia vnútorného obchodu. V AR 1957/1958 sa vytvorilo študijné zameranie ekonomického charakteru pre odvetvie *verejné stravovanie a cestovný ruch* v rámci štúdia *vnútorného obchodu*, ktoré sa v AR 1959/1960 zmenilo na špecializáciu. Vedecká konferencia o postavení cestovného ruchu v národnom hospodárstve, v roku 1960, ktorú organizovala Katedra vnútorného obchodu, poukazovala nielen na ekonomické účinky cestovného ruchu, ale aj na nevyhnutnosť prehĺbenia štúdia cestovného ruchu na VŠE v Bratislave. Už v roku 1961 zástupcovia uvedenej katedry navrhovali vedeniu VŠE zriadenie samostatnej katedry, ktorá by zabezpečovala osobitný učebný plán vo všetkých formách štúdia. Na základe odporúčania Výboru pre cestovný ruch pri Slovenskej národnej rade a po vytvorení personálnych predpokladov, vedenie Fakulty odvetvových ekonomík VŠE v novembri 1963 prerokovalo a podporilo návrh na zriadenie Katedry ekonomiky cestovného ruchu a spoločného stravovania. Návrh na zriadenie katedry k 1. februáru 1964

postúpilo vedeckej rade VŠE, ktorá návrh schválila. Katedra od začiatku svojej existencie zabezpečovala pedagogický proces v študijnom zameraní *ekonomika cestovného ruchu a spoločného stravovania* v dennom štúdiu. V štúdiu popri zamestnaní pre tento odbor zároveň organizovala 6-semestrové kvalifikačné kurzy pre učiteľov stredných odborných škôl, postgraduálne štúdium, kurzy sprievodcov cestovného ruchu a tiež výchovu vedeckých aspirantov (doktorandov). S cieľom prehĺbenia vedecko-výskumnej činnosti v odbore sa pri katedre zriadilo výskumné pracovisko. Vďaka spolupráci s Vládnym výborom pre cestovný ruch, začal v roku 1968 vychádzať odborný periodický časopis, *Ekonomická revue cestovného ruchu*.

Vedenie VŠE v Bratislave napokon vyhovel opakovaným požiadavkám vedenia kraja i mesta Banská Bystrica ohľadom zabezpečenia vzdelávania študentov pre cestovný ruch a hotelierstvo a tak došlo začiatkom AR 1973-1974 k zriadeniu *Detašovaného pracoviska Obchodnej fakulty (DP OF) Bratislava, v Banskej Bystrici*.⁸⁶ K jeho vzniku došlo premiestnením Katedry ekonomiky cestovného ruchu a spoločného stravovania z Bratislavy, súčasťou ktorej sa stalo banskobystrické *konzultačné stredisko*. A tak sa mesto stalo sídlom v tej dobe zvlášť atraktívneho štúdia.

Z kmeňových pracovníkov Katedry cestovného ruchu a spoločného stravovania VŠE prešli z Bratislavy do Banskej Bystrice Emil Kopšo, Štefan Baxa a Marian Gúčík. Z poverenia Vedenia Obchodnej fakulty vypracovali *Projekt racionalizácie vysokoškolského štúdia ekonomiky cestovného ruchu a hotelierstva* (1973) a zároveň sa stali jeho realizátormi. Okrem nich začali na detašovanom pracovisku pôsobiť aj výskumní pracovníci Konrád Andrejko a Ladislav Malovecký. Administratívnu pracoviska zabezpečovali Anna Viazanicová a Viktória Fusková.⁸⁷

Na pôde Katedry cestovného ruchu a spoločného stravovania sa utvárali obsahové, personálne i materiálne predpoklady pre vznik budúcej fakulty. Orgány kraja, okresu i mesta Banská Bystrica vytvárali primerané materiálne podmienky pre nové vysokoškolské pracovisko. V prvom roku Detašované pracovisko Obchodnej fakulty VŠE získalo priestory, v ktorých sídlilo a zabezpečovalo edukačný proces v dennom i externom štúdiu dočasne v novej budove Cestného investorského útvaru na ulici Obrancov mieru (dnes Skuteckého ulica 32).

K 1. októbru 1973 sa do 1. ročníka zapísalo 60 študentov denného štúdia a 30 študentov diaľkového štúdia. Pôvodný projekt predpokladal každoročne postupný prírastok len prvých študijných ročníkov. V skutočnosti už 5. novembra 1973 boli presunutí z Bratislavy do Banskej Bystrice študenti 2. ročníka denného štúdia a 16. februára 1974 aj študenti 3. ročníka denného štúdia. V AR 1974/1975 sa tak začali

⁸⁶ Mal to byť vklad Vysokej školy ekonomickej v Bratislave do pôvodne pripravovaného zriadenia *Univerzity SNP* v meste Banská Bystrica. Hlavným iniciátorom tejto myšlienky bol poslanec SNR za Stredoslovenský kraj a neskôr predseda Federálneho zhromaždenia ČSSR, profesor Dalibor Hanes, ktorý bol vedúcim Katedry práva na VŠE v Bratislave.

⁸⁷ Text návrhu na zriadenie detašovaného pracoviska Obchodnej fakulty Vysokej školy ekonomickej so sídlom v Banskej Bystrici, ktorá obsahuje zameranie inštitúcie a jej základné poslanie, pozri **Prílohu 5** v záverečnej časti.

vyučovať všetky ročníky denného a diaľkového štúdia. Vzhľadom na to pracovisku vyvstali mimoriadne zložité a náročné úlohy, a to nielen so zabezpečením vyučovacieho procesu, ale tiež s ubytovaním a stravovaním študentov. Dočasne sa vyučovalo na rôznych miestach, okrem časti upravenej budovy Pedagogickej fakulty, na Strednej priemyselnej škole spojovej, v zasadacej miestnosti Slovakoturu na Hronskom predmestí, v Spoločenskom dome Pozemných stavieb a p. Tento stav našťastie netrval dlho, lebo už v októbri 1974 sa mohlo DP OF VŠE natrvalo usídlieť a začať vyučovanie v dnešnej hlavnej budove EF na Tajovského ulici 10, pridelenej po Pedagogickej fakulte, ktorá sa presťahovala do nového areálu. Dokončením výstavby objektov ŠD PdF na Tajovského 40 došlo začiatkom AR 1976/1977 k premiestneniu študentov PdF z dvoch blokov ŠD na Triede SNP 53, ktoré boli definitívne pridelené VŠE. Študenti denného štúdia DP OF, rozptýlení po rôznych ubytovacích zariadeniach, sa tak mohli komplexne presťahovať do týchto novoupravených priestorov

Od začiatku existencie pracoviska sa na edukačnom procese, popri vlastných vyučujúcich podieľali učitelia bratislavských fakúlt VŠE a tiež Pedagogickej fakulty v Banskej Bystrici. Títo pracovníci zabezpečovali výučbu značnej časti disciplín spravidla dovtedy, kým sa nesformoval a kvalifikačne nevyrástol vlastný vedecko-pedagogický zbor. Najväčší personálny prírastok vlastných pracovníkov nastal v roku 1975. Konceptné zámery a činnosť DP OF v maximálnej miere zabezpečoval Emil Kopšo, vtedy vo funkcii prodekana OF VŠE.

Zameranie *cestovný ruch a spoločné stravovanie* sa na DP OF študovalo ako špecializácia v rámci odboru Ekonomika obchodu. Intenzívne sa pracovalo na zmene študijnej špecializácie na *študijný odbor*. Pôvodne sa predpokladalo zriadenie odboru cestovný ruch a hotelierstvo. Napokon bol r. 1975 zriadený širšie koncipovaný, nový študijný odbor, *Ekonomika služieb a cestovného ruchu*. Tým vznikli podmienky pre obohatenie obsahu vzdelávania a po vzniku fakulty aj profilu absolventa, ktorý zahŕňal prípravu absolventov pre celú sféru služieb.

Po štyroch rokoch priprav bola dňa 17. februára 1977 inaugurovaná nová, vtedy piata fakulta VŠE – **Fakulta ekonomiky služieb a cestovného ruchu** (FESCR). V čase svojho vzniku získala názov podľa študijného odboru a stala sa jedinou s takýmto profilom nielen vo vtedajšej česko-slovenskej federácii, ale aj v rámci celej Strednej a Východnej Európy. V roku získania svojej subjektivity mala fakulta 877 študentov v dennej a externej forme štúdia, 99 zamestnancov, z toho bolo 43 vedecko-pedagogických a 4 výskumných pracovníkov. Tvorilo ju 5 katedier, výskumné oddelenie, pobočku Ústrednej ekonomickej knižnice a ŠD na Triede SNP 53.

Prvým dekanom Fakulty ekonomiky služieb a cestovného ruchu VŠE sa stal docent a od roku 1978 profesor E. Kopšo, ktorý túto funkciu vykonával až do svojej predčasnej smrti v apríli 1989. Jeho ambíciou bolo vybudovanie kvalitnej vysokej školy. Robil to s veľkým zánietením, motivoval, presviedčal, odrážal útoky neprajníkov a pochybovačov, o ktorých, najmä v začiatkoch, *nebola núdza*, najmä na VŠE v Bratislave, ale i v meste Banská Bystrica.

Od roku 1977 sa štúdium odboru špecializovalo na ekonomiku služieb, ekonomiku cestovného ruchu a spoločného stravovania. Ku gestorským katedrám odboru patrila, okrem zakladajúcej Katedry ekonomiky cestovného ruchu a spoločného stravovania tiež Katedra ekonomiky služieb, ktorá vznikla v roku 1976. Existencia týchto katedier, ich vedeckovýskumné zameranie a edukačná činnosť vytvárali predpoklady pre prehĺbenie výchovy absolventov, vedeckovýskumnej činnosti a položili základy pre vznik ďalších odborov a pracovísk. Aktivita nových pracovníkov a spolupracovníkov fakulty bola obdivuhodná. Mali nielen snahu ďalej sa vzdelávať, ale zapájali sa aj do riešenia náročných projektov, aby mohli študentom sprostredkovať kvalifikované vedomosti s cieľom uplatnenia sa v praktickej činnosti.

Vedeckovýskumná činnosť fakulty sa profilovala v závislosti od potrieb formovania študijného odboru a špecializácií, skvalitňovania pedagogickej a vedeckej kapacity katedier, ako aj potrieb praxe. Pôvodne výskumné projekty fakultného významu prerástli do úloh štátneho ekonomického výskumu. Do konca 80. rokov sa pozornosť zameriavala na skúmanie miesta cestovného ruchu v spoločnosti, úlohe spoločného stravovania vo výžive obyvateľstva, účasti obyvateľstva v cestovnom ruchu a zotavovaní sa, so zreteľom na geroprofylaxiu. V službách sa venovala pozornosť riešeniu metodických otázok rozvoja služieb obyvateľstvu, riadeniu služieb v územných celkoch a jeho zdokonaľovaniu. Okrem toho sa riešili početné projekty pre potreby hospodárskej praxe, najmä koncepcie rozvoja a riadenia služieb a cestovného ruchu v mestách a regiónoch. V podmienkach VŠE sa intenzívne rozvíjala vedecká a odborná činnosť študentov a ich zapájanie sa do výskumnej činnosti fakulty.

V roku 1986 sa na Katedre ekonomiky služieb vytvorili dve oddelenia, a to Oddelenie miestneho hospodárstva a výrobného družstevníctva a Oddelenie nevýrobnej sféry a sociálneho rozvoja. Zodpovedalo to vtedajšej klasifikácii služieb na platené a neplatené. To sa prejavilo aj v štruktúre personálneho obsadenia, v rozvíjaní kvalifikačnej štruktúry, vo vedeckovýskumnej a publikačnej činnosti. V roku 1988 bol zriadený nový študijný odbor Ekonomika nevýrobnej sféry a sociálneho rozvoja. To vyvolalo potrebu ďalšej obsahovej a organizačnej prestavby štúdia. K 1. októbru 1988 sa Katedra ekonomiky služieb rozčlenila na Katedru ekonomiky miestneho hospodárstva a výrobného družstevníctva a na Katedru ekonomiky nevýrobnej sféry a sociálneho rozvoja. V AR 1992/1993 sa zo študijného odboru Ekonomika služieb a cestovného ruchu vyčlenil odbor Drobné a stredné podnikanie, ktorý sa transformoval do podoby študijného odboru Podnikový manažment.

Okrem katedier gestorujúcich študijné odbory vznikli aj ďalšie katedry, a to ešte v roku 1975 Katedra jazykov, v roku 1976 Katedra ekonomických informácií a riadenia. V roku 1977 bola zariadená Katedra telesnej a brannej výchovy. V AR 1980 vzniklo Oddelenie politickej ekonómie na fakulte ako súčasť Katedry politickej ekonómie na VŠE v Bratislave, ktoré sa v roku 1989 zmenilo na Oddelenie národohospodárskych teórií. Medzi pedagogické pracoviská fakulty patrilo aj od-

delenie Vojenskej katedry VŠLD vo Zvolene, ktoré zabezpečovalo vojenskú prípravu študentov v zmysle Zákona o vysokých školách.

V roku 1976 bolo založené výskumné oddelenie, ktoré sa zriaďovacou listinou ministra školstva v roku 1981 zmenilo na Výskumný ústav služieb. Ústav sa zameriaval na výskum cestovného ruchu a služieb obyvateľstvu z územno-odvetvového hľadiska. Po roku 1990 sa zameriaval na problematiku municipálnej a regionálnej ekonomiky. V roku 1992 došlo k zmene jeho názvu na Inštitút rozvoja obcí, miest a regiónov.

S cieľom prepojenia teórie s praxou organizovala fakulta ďalšie vzdelávanie občanov a postgraduálne rekvalifikačné kurzy z ekonomiky cestovného ruchu a spoločného stravovania, z ekonomiky miestneho hospodárstva a výrobného družstevníctva, z ekonomiky nevýrobnej sféry a sociálneho rozvoja.

Od svojho vzniku venovala fakulta veľkú pozornosť vedeckej výchove. Bolo to nevyhnutné s ohľadom na kvalifikačnú štruktúru pedagogického zboru. Učiteľia sa školili najmä na fakultách VŠE. Samostatným školiacim pracoviskom sa fakulta stala v roku 1985 vo vednom odbore Odvetvové a prierezové ekonomiky (so špecializáciou na ekonomiku služieb, cestovného ruchu, spoločného stravovania a životnú úroveň). Do roku 1994, kedy skončilo oprávnenie, fakulta vychovala 32 kandidátov ekonomických vied v odbore Odvetvové a prierezové ekonomiky.

Už v roku 1977 sa začali organizovať vedecké konferencie so zahraničnou účasťou o cestovnom ruchu, následne pokračujúce s trojročnou periodicitou. Každoročne sa organizovali aj ďalšie vedecké konferencie na aktuálne témy a v nadväznosti na riešené vedeckovýskumné projekty. Študenti fakulty sa zapájali do výskumnej aktivity a vedeckej tvorby v rámci Študentskej vedeckej a odbornej činnosti, kde sa takmer pravidelne umiestňovali na popredných miestach v celoškolskej a celoštátnych súťažiach.

Študenti školu úspešne reprezentovali tiež na úseku telovýchovnej či športovej činnosti. Krátko po založení FESCR VŠE v Banskej Bystrici v roku 1977 vznikla Telovýchovná jednota Slávia Ekonóm. Svoju činnosť začala najprv na báze fungovania oddielu klasického lyžovania. Neskôr sa vytvorili ďalšie oddiely – turistika, rekreačná telesná výchova a šport, hádzaná, orientačný beh, karate. Prvým predsedom TJ bol Vojtech Kelemen, ďalším Vladimír Buzák.

Zakladajúcim oddielom TJ bol Oddiel klasického lyžovania, so zámerom vytvoriť akademické centrum klasického lyžovania na Slovensku. V tomto smere sa podarilo postupne vytvoriť pomerne kvalitnú materiálno-technickú a personálnu základňu (napr. areál na Srnkovej). Hlavným iniciátorom aktivity bol Dalibor Císár. Myšlienku akademického centra sa však nikdy nepodarilo v plnej miere realizovať. Napriek tomu patrí oddiel klasického lyžovania a jeho členovia k slovenskej špičke až do súčasnosti. Za oddiel viac rokov úspešne pretekali viacerí reprezentanti, napr. Jiří Švub, Ľuboslava Kalinová a i.

Významným prínosom v oblasti vrcholového športu bol vznik Oddielu orientačného behu, ktorý viedol od začiatku Juraj Nemeč. Oddiel sa systematicky zameriaval predovšetkým na lyžiarsky orientačný beh a vychoval plejádu slovenských reprezentantov. K najúspešnejším spomedzi nich patrí Mária Paráková, veteránska

majsterka sveta zo roku 2002, pred tým dlhoročná reprezentantka Československa a potom SR v lyžiarskom orientačnom behu (napr. v r 1993 sa v jednom kole svetového pohára umiestnila na 7. mieste).

K nim patrí tiež Igor Patráš, bronzový medailista z majstrovstiev sveta juniorov alebo viacnásobný majster Európy v kategórii dorastu v dennom orientačnom behu Michal Krajčík a tiež náš úspešný reprezentant v dennom orientačnom behu na majstrovstvách sveta juniorov Andrej Patráš. Osobitne úspešní boli študenti na Zimnej olympiáde 1988, kde získali päť zlatých medailí, ako aj vo výkonnostnom bežeckom lyžovaní v podmienkach TJ Slávia Ekonóm.

Od roku 1980 pracoval na fakulte aj miestny výbor AIESEC – Medzinárodnej organizácie združujúcej študentov ekonomických a obchodných vysokých škôl (na VŠE v Bratislave existoval miestny výbor od roku 1966), ktorý v spolupráci s podnikovou sférou sprostredkúval odborné výmenné praxe v členských štátoch a pre svojich členov organizoval vzdelávacie aktivity.

Osobitný význam pre fakultu a jej odborné zameranie mal rok 1989. Priniesol, okrem iného, slobodu názorov a vedeckého bádania, znamenal otvorenosť novým myšlienkam a teóriám, ako aj novým metódam vedeckého výskumu. Nastal proces transformácie všetkých súčastí spoločenského systému vrátane edukácie a vedeckého skúmania. Na základe nových potrieb a požiadaviek sa zameriavala pozornosť na budovanie študijných odborov, zavádzanie nových študijných disciplín a ich zabezpečenie vlastnou študijnou literatúrou.

Po prijatí vysokoškolského zákona č. 172/1990 Zb. sa do systému vysokoškolského vzdelávania zaviedli nové prvky. Na chod fakulty začal mať vplyv samosprávny orgán – akademický senát, ktorý o. i. volil dekana, schvaľoval prodekanov a študijné programy. Dôraz sa kládol na koncepčnosť riadenia a cieľový program rozvoja vedy a výskumu. Po nečakanom úmrtí dekana Emila Kopšu, od apríla 1989 do konca roka, bol dekanom fakulty Milan Murgaš. V *ponovembrovom období*, od začiatku roku 1990, bol Akademickým senátom FESCR do funkcie dekana zvolený Miroslav Abrahám. Po jeho odchode do diplomatických služieb bol za dekana fakulty zvolený Jozef Medved'. Na čele s týmto vedením FESCR VŠE pokračovala do ukončenia svojej činnosti 30. júna 1992, kedy na krátky čas prijala názov **Vysoká škola ekonomiky služieb a cestovného ruchu v Banskej Bystrici**. Táto sa následne 1. júla, ako samostatný vysokoškolský subjekt, stala súčasťou vznikajúcej Univerzity Mateja Bela.

Ešte v čase samostatnej FESCR VŠE sa od roku 1990 na fakulte rozvíjali tri študijné odbory – Cestovný ruch a spoločné stravovanie, Podnikový manažment (ktorý sa neskôr zmenil na odbor Ekonomika a riadenie podniku), a Verejná ekonomika a správa. Do študijných plánov sa zaviedli nové študijné disciplíny a výrazne sa menil obsah vzdelávania. Ponuka sa obohatila o voliteľné bloky predmetov, povinné voliteľné a nepovinné predmety. Do edukačného procesu sa okrem domácich učiteľov zapojili aj učitelia zo zahraničia, časť disciplín sa začala vyučovať v cudzích jazykoch. Študenti i učitelia mali možnosť absolvovať študijné pobyty v zahraničí.

V nadväznosti na zmeny v obsahu štúdia uskutočnila sa aj zmena štruktúry katedrií. Zrušila sa časť existujúcich a k 1. júlu 1990 sa zriadili nové katedry, podľa nasledovného prehľadu (s uvedením mien vedúcich): - Katedra drobného a stredného podnikania, (Viera Marková), Katedra ekonomiky cestovného ruchu a spoločného stravovania (Marian Gúčík), Katedra ekonomiky verejných služieb (Mária Machová), Katedra ekonómie (Ján Glos). Katedra cudzích jazykov (Eva Bohušová), Katedra informatiky a manažmentu, (R. Zimka), Katedra telesnej kultúry (Eva Králiková). Organizačné zmeny si vyžiadali aj personálne zmeny, uskutočnila sa atestácia učiteľov a vedúci novozriadených katedrií boli vymenovaní na základe výberového konania.

Už v AR 1991/1992 sa začala uplatňovať koncepcia päťročného dvojstupňového štúdia a nastal čas viacerých zmien, hoci zameranie štúdia sa podstatnejšie nemenilo. V prvom stupni sa štúdiom zameriavalo na prípravu tzv. generalistov pre rôzne funkcie v podnikovej sfére (tri roky *základného* štúdia). V 2. stupni (dva roky štúdia) sa štúdiom špecializovalo v závislosti od personálnych možností fakulty a predpokladaných potrieb praxe. Nástrojom riadenia edukačného procesu sa stal nový študijný a skúšobný poriadok. V AR 1991/1992 študovalo na fakulte 850 študentov. V rokoch 1977 až 1992 ukončilo štúdium spolu 2384 absolventov, z toho 665 v štúdiu popri zamestnaní. Z celkového počtu absolventov bolo 30 zo zahraničia.

S novými študijnými odbormi sa rozvíjala aj vedeckovýskumná činnosť, ktorá sa zameriavala na fungovanie trhu cestovného ruchu, predpoklady zapájania malých a stredných podnikov do rozvoja regiónov a euroregiónov, politicko-ekonomické podmienky transformačného procesu neziskových organizácií.

Na základe nahliadnutia do krátkeho prehľadu vývoja škôl v meste Banská Bystrica, menovite vysokoškolských prípraviek, predchodkýň UMB, možno na záver tejto časti uviesť metaforu: *Škola ako subjekt, ktorý múdro vzdeláva a ušľachtilo vychováva človeka, je veľkým a vzácnym dielom. A toto dielo sa rodí ako človek, žije životom človeka, prechádza rozličnými fázami života a životnými situáciami. Každá vrstva a každá generácia má svoj podiel na rozvoji, prispela k rozvoju odborov štúdia a študijných disciplín, k formovaniu osobnosti študentov, ale aj ich učiteľov.*